

İzmir rıhtım şirketinin imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 25/VI/1933 - Sayı : 2436)

No.
2309

Kabul tarihi
12 - VI - 1933

BİRİNCİ MADDE — Nafia vekâletile İzmir rıhtım şirketinin salâhiyetini haiz muraahhası arasında 3 teşrinievvel 1932 tarihinde parafe edilen ve şirketin imtiyaz haklariyle rıhtım, tramvay ve bunlara ait bütün tesisatın Hükûmetçe satın alınmasına dair olan merbut mukavelenamenin imza ve teatisine Nafia vekili mezdur.

İKİNCİ MADDE — (Aypark) namıyla maruf gazino ile buna ait arsalar müstesna olmak üzere diğer arsalardan mütevellit olup Maliye vekâletince İzmir rıhtım şirketi aleyhine açılmış olan davaları Maliye vekâleti takip etmeyecektir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Mezkûr mukavelename mucibince şirkete verilecek muayaa bedelinin 1 haziran 1932 ve 1 haziran 1933 taksitleri şirketin mukavelenamede tesbit edilen borcu ile mahrup edilerek bakiye kalan miktar şirketçe idarei muvakkateye devredilen mebalığden tesviye ve 1 haziran 1934 ten itibaren olan taksitler için de derpiş edilen şekilde Hazine bonoları verilerek hulûlü vadedlerinde Düyunu umumiye bütçesinden tesviye edilir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Mezkûr mukavelenamenin imza ve teatisinden itibaren şirket emval ve hukuku Hükûmetçe tesbit edilecek şerait altında İzmir liman ve körfez şirketine veya onun yerine Hükûmetçe tesis edilecek idareye devredilir.

Ancak evvelce rıhtım şirketi tarafından işletilmiş olan tramvay ve müştemilâtı belediyeye veya diğer bir şirkete devredilabilir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ALTINCI MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

18 haziran 1933

MUKAVELENAME

Bir taraftan Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti namına hareket eden Nafia vekili Hilmi Beyefendi, diğer taraftan İzmir rıhtım şirketinin sahibi salâhiyet vekili Müsyü Metr Margeri arasında aşağıda yazılı hükümler dairesinde mukavele aktolunmuştur.

Mukavele metninde (Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti), (Hükûmet) ve (İzmir rıhtım şirketi) dahi, (şirket) unvanlarile zikredilmişlerdir:

Madde — 1

Hükûmet şirketle münakit 18 mayıs 1307 (1891) tarihli dördüncü zeyil mukaveleinin (12) inci maddesinin kendisine verdiği salâhiyete istinaden İzmir rıhtım ile bunun üzerindeki tramvayı bütün müstemilâtlarile beraber satın almağa karar vermiş ve şirket te bu karara muvafakat etmiş olduklarından şirket aşağıda yazılı şartlar dairesinde mezkûr tesisatı satmış ve Hükûmet te satın almıştır.

Madde — 2

Şirket, 4 saban 1284 tarihli imtiyaz mukavelenamesile bilûmum zeyilleri mucibince haiz bulunduğu bütün hukuk ve menafii imtiyaziyesile İzmir rıhtım, liman ve tramvayına ait menkul ve gayri-menkul bilûmum tesisat, binalar, arazi, malzeme, mobilye, demirbaş eşya ve alât ve edevattan,

Ve ezcümle:

İzmir rıhtım ile bilûmum müstemilâtı, şirketin idare merkezi olup Gümrük idaresi karşısında kâin (30) numaralı bina, kömür depo ve mağazaları, (Garmaritim) namile maruf hangar, balıkhaneye, deniz üzerindeki banyo tesisatı, Alsancak iskelesindeki muhafaza binası, tramvay hattı ile bilûmum arabaları ve atları ve bekleme mahalleri ve mevcut mobilya ve bilûmum eşya ve malzemesi ve tramvay ahırları ve tramvay idarahenesile müstemilâtından, velhasıl (4) üncü maddede tasrih olunan arsalar müstesna olmak üzere İzmirde kâin olup şirkete ait bulunan bütün emval ve eşyadan:

Hükûmet lehine feragat ve bu emval ve eşya üzerinde Hükûmetin müstakillen mülkiyet ve tasarruf hakkını kabul ve tasdik eder.

Şurası da mukarrerdir ki tramvay ahırlarile müstemilâtı ve idarehanesinin mebni bulunduğu arsalardan başkalarının batapu tasarrufları altında bulunan arsalar, bu fragat ve temlike dahil değildir.

Madde — 3

İkinci maddede yazılı ve imtiyaz mevzuuna dahil olup şirkete ait bulunan ve Hükûmetçe satın alınan emvalden (Garmaritim) namile maruf (Hangar) ın arsa ve binası muvazaa suretile başkası namına mukayyet bulduklarından şirket, bu mukavelenamenin imzası tarihinden itibaren bir sene zarfında (masarifi Hükûmete ait olmak üzere) mezkûr gayrimenkullerin tapu kayıtlarının Hükûmet namına tashih ve tescilini temin eylemeği taahhüt eder.

Şirket bu taahhüdünü ifa etmediği takdirde bu gayrimenkullerin Hükûmetçe takdir edilecek kıymetlerine muadil mebalığ, şirketin (5) inci maddede yazılı taksitlerinden kesilecektir.

Şirketin merkezi idaresi olan binaya gelince: bu binanın Hükûmet namına tapu kaydının tashih ve tescili için kanunen lâzımgelen bilûmum muameleleri icraya Hükûmetin salâhiyetini, şirket kabul ve tasdik eder. Ancak Hükûmetin bu bina hakkındaki teşebbüsâtının müspet veya menfi neticelerinden şirket mesul olmayacaktır.

Madde — 4

27 teşrinisani 1867 tarihli imtiyaz mukavelesinin (4) üncü ve şartnamenin (4) ve (5) inci maddeleri mucibince kâr ve zararı kendisine ait olmak üzere şirket tarafından denizden dolduru-

lup ta bu mukaveleye bağı kroki ve listede mevki ve ebatları gösterilen arsalardan:

(46 - 52 - 75 - 76 - 79 - 109) numaralı arsalar üzerinde şirketin (yalnız arsalara ait olmak üzere) mülkiyet hakkı baki olduğunu iki taraf kabul ve tasdik ederler.

(96) numaralı arsadaki Fransız konsoloshanesinin hukuku tasarrufiyesi mahfuz kalmak üzere bu arsaların mütebaki kısmı şirkete aittir.

(102) numaralı arsaların (Şel) kumpanyasına satılmış olan kısmından maadası keza şirkete ait olacaktır.

(Lunepark) namile maruf bulunan gazino ile arsaların ciheti aidiyeti elyevm İzmir mahkemesinde derdesti tetkik bulunduğundan iki taraf bu gazino ile arsaların ciheti aidiyetinin tayinini mahkemenin kararına terketmişlerdir.

58 - 66 - 91 + - 95 - 94 - 95 numaralı arsaları şirket tamamen Hükûmete terkeder. Ancak şirket, bu arsaların takrirlerini vermeden paralarını tamamen almış olduğundan şayet ileride bu arsaların müşterileri, bu arsalardan dolayı şirketten bir gûna mutalipte buldukları takdirde şirketin Hükûmete hakkı rücuu olacaktır.

18 - 33 - 34 - 106 numaralı arsalara gelince: Şirket, paralarını tamamen almış olduğu bu arsaların takrirlerini (harçları müşterilere ait olmak üzere) müşterilerinin ilk talebinde takrirlerini vermeğe mecburdur.

Madde — 5

Şirketin bütün hukuku imtiyaziyesile (2) ve (3) üncü maddelerde yazılı emvalinin bedeli:

A - Aksiyon ve obligasyonların faiz ve amortismanları mukabili olarak birincisi 1 haziran 1932 ve sonuncusu 1 haziran 1935 tarihinde tediye edilmek üzere her biri (487 500) dört yüz seksen yedi bin beş yüz fransız franklık dört adet senelik taksitten,

B - Şirketin geçmiş son beş senelik vasatî safi hasılatı olarak iki tarafça tesbit ve kabul edilen (22 693) yirmi iki bin altı yüz doksan üç Türk lirasına (bu günkü piyasaya göre) tekabül eden her biri (272 316) iki yüz yetmiş iki bin üç yüz on altı fransız franklık ve birincisi 1 haziran 1932 ve sonuncusu 1 haziran 1952 tarihlerinde tediyesi meşrut yirmi bir adet senelik taksitlerden,

Ve 1 haziran 1952 den imtiyaz müddetinin sonu olan 31 kânunuevvel 1952 tarihine kadar geçecek müddet için 31 kânunuevvel 1952 tarihinde tediye edilecek olan (13 237) on üç bin iki yüz otuz yedi türk lirasına (bu günkü piyasaya göre) tekabül eden (158 844) yüz elli sekiz bin sekiz yüz kırk dört fransız franklık bir taksitten ibarettir.

Yukarıda zikredilen bir frank, elyevm Fransız Hükûmetinin bir fransız frankı için esas ittihaz ettiği sıklet ve safiyetteki altın muadilidir.

Madde — 6

Hükûmet, beşinci maddede zikredilen taksitleri, en çok kânunuevvel 1933 sonuna kadar şirket namına muharrer Hazine bonoları vermek suretile eda edecektir.

Ancak 1 haziran 1932 ve 1 haziran 1933 tarihlerinde tediyesi meşrut bulunan taksitlerden şirketin yedinci maddede tesbit olunan borcu tenzil edildikten sonra mütebakisi için 1 haziran 1933 vadedi olmak üzere verilmesi icap eden bono, mukavelenin akdini müteakip şirkete verilecektir.

Şirkete verilecek bonolar, beşinci maddede tarif edilen fransız frankı olarak imlâ edilecektir.

Bu bonolar, Osmanlı bankası veya şirketin göstereceği başka bir banka tarafından tahsil edilecektir.

Vadelerinde tediye edilmeyen bonolar vadelerinin bittiği tarihten itibaren senevî % 6 faize tâbi olacaklardır. Bonolar ancak berayı tahsil ciro edilebilecek ve şirketçe Hükûmetten başkasına kabili temlik olamayacaklardır.

Madde — 7

Rıhtım ve müstemilâtının Hükûmetçe satın alınması muamelesinin 1 haziran 1931 tarihinde vu-

ku bulduğu iki tarafça itibar ve kabul edilmiştir.

Binaenaleyh, 1 haziran 1931 tarihinden itibaren rıhtım tesisatına Hükûmetçe vaziyet tarihi olan 10 kânunusani 1932 akşamına kadar geçen yedi ay on günlük müddet zarfında şirket tarafından işletilmiş olan rıhtım, tramvay ve müştemilâtlarına ait safi hasılatın tamamen Hükûmete aidiyeti iki tarafça kabul edilmiştir.

Şirketin gerek bu hasılattan ve gerek diğer hususattan Hükûmete borcu olan mebalig aşağıda gösterilmiştir :

Lira	K.	
56 531	52	1 haziran 1931 tarihinden itibaren 10 kânunusani 1932 akşamına kadar rıhtım ve tramvayın işletme hasılâtı safiyesi.
20 472	85,46	Tüccar depozitoları memurlara ait teminat paraları, nakliyat vergisi, naktî bilet hesabı Hükûmetçe şirket hesabına yapılan masraf ve mubayaat bedeli, tahsil edilemeyen makbuzlar muhteviyatı, tüccar depozitoları noksanı.
85 514		Şirketin 31 mayıs 1931 akşamına kadar geçen senelere ait temettü hisselerinden Hükûmetin matlûbu olup şirketçe tediye edilmemiş olan mebalig ile şirketçe müteveffa Elizar Gıfreye devrolunan mavnaların bedelleri ve şirketin (8) inci maddede zikrolunan Barem mucibince Yunan Hükûmetinden rıhtım resimleri olmak üzere tahsil eylediği ilk dört taksitten masraflar çıktıktan sonra Hükûmet hissesi olarak şirketin Hükûmete borçlu olduğu mebalig.

162 518 37,46

ki ceman yüz altmış iki bin beş yüz on sekiz lira otuz yedi kuruş kırk altı santimdir.

Hükûmet tarafından şirket tesisatına vaziyet edildiği esnada şirketin kasasında ve bankalarda bulunmuş olan para ile matlup senedi muhteviyatı olmak üzere ceman (63 325 05,99) altmış üç bin üç yüz yirmi beş lira beş kuruş doksan dokuz santimden ibaret bulunan şirketin matlubu yukarıda gösterilen Hükûmet matlubatından tenzil edildikten sonra Hükûmetin şirketten mütebaki kalan (99 193 31,47) doksan dokuz bin yüz doksan üç lira otuz bir kuruş kırk yedi santimden ibaret matlûbu şirketin beşinci maddede tasrih olunan ilk taksitlerinden mahsup edilecek ve bonolar bakiye üzerinde tanzim edilecektir.

(5) inci maddede tarif ve (6) inci maddede derpiş olunan bonoların tediyesi için Hükûmetçe şirkete verilecek olan Fransız franklarının Türkiye haricine çıkarılması, emsali dövizler hakkında yapılan muamelelere tevfikân icra edilecektir.

Madde — 8

Şirketin, İzmirin Yunan işgali esnasındaki rıhtım resimlerinden mütevellit olup Fransız - Yunan muhtelit hakem mahkemesinin 29 teşrinisani 1929 tarihli ilâmı mucibince Yunan Hükûmetinden matlubu bulunan ve Yunan Hükûmetince tediyesi kabul edilen ve birincisi 1928 ve sonuncusu 1967 senelerinde ve her senenin 7 teşrinievvel tarihlerinde tediyesi meşrut bulunan mebalige dair barem bu mukaveleye raptedilmiştir.

Bu mebaligden şimdiye kadar şirketçe tahsil olunan dört evvelki taksitler muhteviyatı olan (110 000,50) yüz on bin elli lira (20) yirmi kuruş müstesna olmak üzere diğer bilûmum taksitlerin yarısı tamamen Hükûmete ait bulunduğunu iki taraf müttefikân beyan ederler.

Şirket, Yunan Hükûmetinden tahsilât yaptıkça tahsilâtın miktarile vukuu tarihini her sene tediye tarihinden itibaren en çok iki ay zarfında Türkiye Hükûmeti Maliye vekâletine taahhütlü mektupla bildirecek ve bundan Hükûmet hissesinin, müteakiben Hükûmetçe şirkete tesviye edilmesi (5) inci maddede tesbit edilmiş olan mubayaa taksitlerinden aynı maddede tarif olunan frank hesabına Yunan Hükûmetince filen tediye tarihinde İstanbul borsasındaki fiat üzerinden mahsubunu talep edecektir. Şirket, yukarıda yazılı iki ay müddet zarfında böyle bir ihbarda bulunmadığı ve tahsilâtını matlubundan mahsup ettirmediği takdirde Hükûmetteki bakiye matlubatını kâmilen terk ve Hükûmeti bu matlubatından tamamen ibra etmiş olacak ve bu takdirde Hü-

kümet bu mukaveleye müsteniden Yunan Hükûmetindeki bakiyeden yarısı kendisine ait olduğu cihetle doğrudan doğruya kendisine tediyesini Yunan Hükûmetinden talep ve bunları tahsile salâhiyettar olacaktır.

Bundan başka her hangi bir sebeple şirketin Yunan Hükûmetinden matlubu bulunan mezkûr mebalîge haciz vazedilmesi veya şirketin alacaklıları tarafından icraen tahsil edilmesi gibi sebeplerle Hükûmet hissesinin tahsili teahhur eder veya gayrimümkün bir hale gelirse, Hükûmet, mukabilini şirketin (5) inci maddedeki matlubatından tevkife salâhiyettardır. Şurası mukarrerdir ki (1945) senesinde şirket Yunan Hükûmetindeki bakiyei matlûbatının yarısını Türk Hükûmetine devir ve temlik için lâzımgelen muameleyi yapacaktır. Bu bapta ihtiyar olunacak resmî harç, damga ve rüsum iki tarafta yarı yarıya tediye olunacaktır.

Yunan Hükûmetinin tediye teahhuru veya moratoryom ilân etmesi veya tediye etmiş olduğu mebalîğin arazisi haricine çıkarılmasını menetmesi gibi şirkete kabili isnat olmayan sebeplerden mütevellit teahhurlardan şirket, mesul olmayacaktır. Bu gibi ahval vukuunda şirket, derhal Hükûmeti haberdar edecektir. Yunan Hükûmeti, taksitlerini Türk lirasından başka, bir para ile tediye karar verdiği takdirde bu karar şirketçe tevsik edilmek şartile şirket Yunan Hükûmetinden aldığı meblâğın yarısını aynı para ile Hükûmete verebilecektir.

Madde — 9

Hükûmet ve şirket, bu mukaveleden mütevellit hukuk ve vekaip müstesna olmak üzere her ne sebep ve vesile ile olursa olsun şimdiye kadar derman edilen ve edilmeyen bilcümle dava ve mutalebelerden ve bilhassa İzmir rıhtım, tramvay ve bütün müştemilât ve teferruatına müteallik imtiyazlardan mütevellit bütün dava ve mutalebelerden feragatla birbirlerini müteakiben ibra ederler.

Şu cihet de bilhassa mukarrerdir ki bu ibra, şirket memur ve mensupları hakkında elyevm icra edilmekte bulunan ve keza ileride vaki olabilecek olan cezaî takibattan dolayı bu memur ve mensupların şahsî mesuliyetlerine halen ve atiyen hiç bir sebep ve suretle şamil olamayacaktır.

Madde — 10

Hükûmetin şirket muamelâtını idareye başladığı 11 kânunusani 1932 tarihine kadar şirketin üçüncü şahıslarla vukubulan akit, muamele ve münasebetlerinden mütevellit bütün borçlarla bunların bütün neticelerinden munhasıran şirket mesul olacağı gibi bu akit ve muamelelerden tevellut etmiş veya edecek bütün dava ve muhasemelerde munhasıran şirket muhatap olacaktır.

Şayet 11 kânunusani 1932 tarihinden evvelki zamanlarda şirkete ait her hangi bir akit veya muamele ve fiilden dolayı gerek Hükûmet ve gerek rıhtım ve müştemilâtını bundan sonra işletecek olan müessese her hangi bir iddia ve metalibeye maruz kaldığı veya her hangi bir meblâğ tediyesine mahkûm olduğu takdirde Hükûmet veya rıhtım ve müştemilâtını işleten müessesenin şirkete hakkı rücuu olacak ve mahkûm olduğu meblâğ şirketin (5) inci maddede tasrih olunan taksitlerinden istifaya salâhiyeti bulunacaktır.

Madde — 11

Bu mukavele hükümlerinin tatbik ve icrasını ve şirkete yapılacak her nevi tebligatın ifasını teminen şirket, Türkiyede bir vekil bulunduracaktır.

Madde — 12

Bu mukavelenin türkçe metni muteberdir.

Madde — 13

Bu mukavelenemeye yapıştırılacak damga pu ları ile noterce tasdik ve tesciline ait harç ve

masraflar şirkete aittir.

Madde — 14

Bu mukavelename Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikine talikan Ankarada imza ve teati edilmiştir.

<i>Cumhuriyet Reislğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	17 - VI - 1933 ve 1/733						
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reislğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	18 - VI - 1933 ve 4/663						
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<table><thead><tr><th><i>Cilt</i></th><th><i>Sayfa</i></th></tr></thead><tbody><tr><td>15</td><td>428</td></tr><tr><td>16</td><td>133,206:207</td></tr></tbody></table>	<i>Cilt</i>	<i>Sayfa</i>	15	428	16	133,206:207
<i>Cilt</i>	<i>Sayfa</i>							
15	428							
16	133,206:207							